

The oldest established and largest Hungarian Paper Published Daily

Beolvadt lapok: Magyar Híradó, Magyarok Csillaga, Esti Újság, Amerikai Hírlap, Magyar Napilap, Magyar Hírmondó, Californiai Magyar Farmer

A legrégebbi és legnagyobb magyar lap Amerikában. — Megjelenik minden nap

NO. 265. SZÁM.

HARMINCEGYEDIK ÉVFOLYAM

Cleveland, New York, Chicago, Pittsburgh, Detroit, hétfő, 1922, november 13.

THIRTY-FIRST YEAR

EGYES SZÁM ARA 2 CENT.

Kinevezték az olasz nagykövetet

Gelasio Ceatani herceg Olaszország új washingtoni nagykövete

A KÖVET EGYÉNISÉGE

Behozzák Olaszországba a "Kék törvényt"

RÓMA, november 10. A faszta kormány Gelasio Ceatani herceget nevezte ki Olaszország washingtoni nagykövetének.

A herceg, aki most negyvenöt éves, az olasz történelem egyik legnevesebb családjának sarja. Az új nagykövet arja külügyminiszter volt, de egyébként is a Ceatani család története mindenkor egybeforrt az olasz nép politikai történetével.

A herceg ifjúkorában Amerikába jött és California déli részében több esztendő telt el mint bányamérnök. A világháború kitörésekor azután visszatért Olaszországba s amikor hazája aktíve beavatkozott a háborúba, katonai szolgálata jelezték. A háború alatt a németekkel szembeni hősiességét a Col di Lana csatáján fellobbanták.

A háború végén tevékenyen vett részt a politikában, nacionalista pártállást foglalt el s a nacionalista párt programjával állt szót a kamarában.

Az amerikai követ kinevezésével egyidőjűleg Mussolini miniszterelnök elhatározta, hogy behozza az amerikai "Kék törvényt" s így megszünteti azokat a rendelkezéseket, amelyek annyira jellemzik az olasz vasárnapot. Mussolini tudatára adta kormányának, hogy bevezetését az osztrákok és a korcsnak, amíg a republikánus nem tudják hatékonyan megőrizni a rendet és a debilizációt.

Még Amerika is belesodródhat a keleti válságba

A kemalisták Mosul átadását követelik, ahol az Egyesült Államok részeseletét kívánt az angol petroleum-koncesszióban. — A törökök elvágják a konstantinápolyi kábeleket. — Az angol minisztertanács bevonta tanácskozásiába a repülő tiszteket is. — A szövetséges politikusok a lausannei békekonferenciát megnyitását sürgetik.

LONDON, november 10. — A közel keleti válság legújabb és legnevezetesebb fejleménye az, hogy még az Egyesült Államok is belesodródhat a válság utvesztőjébe. A kemalisták Mosulnak, Mesopotámia e természeti kincsekben gazdag részének visszaadását követelik s az amerikai tőkészek ehhez a területhez jelentékeny érdekek fűztek.

Ez a terület magában foglalja a Török Petroleum Társaság koncesszióját, amelyben az Egyesült Államok részeseletét követelt az amerikai olajvállalkozások érdekében. Az amerikai részeseletre vonatkozó tárgyalások már folyamatban voltak, s a befejezéshez közeledtek, amikor a kemalisták az egész körzet ellenőrzését visszakövetelték Angliától.

Az angol hadügyminiszterium aggodalma óráról-órára növekszik, mert a törökök Csanaknál elvágják a kábelösszekötéseket Konstantinápoly felé. A közel keleti helyzet súlyos zavarairól riasztó hírek keringtek mindenfelé s a külügyi hivatal, jelentések hiányában, nem tudta megcáfolni őket.

Az angol kormány minisztertanácsa vitatta meg a válságot és a tárgyalásokba már a hadsereg repülő tiszteit is bevonták, hogy a kormány tájékozást nyerjen a törökellenes háború katonai kérdéseiről. A lehetséges háborúban, állítólag, a repülőgépek fogják a főszerepet játszani. Harrington tábornok legutóbbi jelentésében a helyzet rendkívüli súlyosságára hívta fel a kormány figyelmét.

A békekötések tegnaphoz képest ma még csak inkább szűrtre váltak. A konstantinápolyi ostromállapot kihirdetését minden percre várják. A kemalisták egyre jobban kiterjesztik fennhatóságuk körét és a szövetségesek figyelmétessel szemben minden ténen átveszik a város közigazgatását. Két angol katonát Kassim közelében meggyilkoltak.

A szövetséges politikusok most a lausannei közel keleti békekonferenciát megnyitását sürgetik, mert remélik, hogy a béketárgyalások még elárthatják a Dardanelláknál fenyegető veszedelmet.

A KONGRESSZUS ÖSSZEHÍVÁSA

Washington, D. C. nov. 10. — Harding elnök immár hivatalosan összehívta a kongresszus rendkívüli ülésékre, amely november huszadikán veszi kezdetét. A kongresszus üléséke két héttel korábban kezdődik meg az eredetileg tervbe vett időpontnál.

Az elnök, szokáshoz híven, ebben az ügyben proklamációt jelentett meg, amelyben a kongresszus rendkívüli összehívását azzal indokolja meg, hogy ezt az ország érdekei megkövetelik.

A politikusok körében nem kellett általában nagy örömet az a hír, hogy Harding elnök a kongresszus rendkívüli összehívására proklamációt jelentett meg. Többben arra utalnak, hogy elég lett volna a két héttel későbbi rendes időpontot megvárni, viszont kötelességük az elnöki felszólításnak eleget tenni, akármennyire az akaratuk ellenére.

Harding elnök azon az állásponton van, hogy annyira súlyos és fontos kérdések megoldását követeli az ország, hogy a kongresszus összehívása eltolása lelkiismeretlenség lett volna.

Bizalmat szavaztak Poincarenak

Szerinte a háborús adósságokat és a jóvátételt együttesen kell elintézni

BESZÉD A SZENATUSBAN

Mit akarnak fizetni a franciák az Egyesült Államoknak

PARIS, november 10. — A francia kamara ma bizalmat szavazott Poincare miniszterelnöknek. A bizalmi kérdés felvetése abban állott, hogy Franciaországnak ne kellessen megfizetnie a háborús adósságait, amíg nem tudja behajtani Németországtól jóvátételi követeléseit. A bizalmi szavazatot, amelyet a miniszterek és több képviselő beszéde előzött meg, egyhangú volt.

"Megfogom mondani a szöveg-ségeknél, — jelentette ki Poincare — hogy jogosulatlan az a követelés, hogy megfizessük a háborús adósságainkat, amelyek egy közös ügy érdekében vettünk fel, amikor nekünk nem fizetik meg a jogos jóvátételt."

A miniszterelnök beszédeben ragaszkodott ahhoz, hogy a háborús adósságokat és a jóvátételt együttesen oldják meg. "Nekünk csak azokat a kölcsönöket kellene visszafizetnünk az Egyesült Államoknak, amelyek teljes megfizetésére az Egyesült Államok, amelyek még akkor vettünk fel, a mikor Amerika még nem lépett be a háborúba, felek közt."

A miniszterelnök végül a kamara tudomására hozta, hogy J. P. Morgan vezette alatt a nemzetközi bankárkonferenciát talán újabb össze fogják hívni. Közben a franciák szenátusellenes tiszteket Hubert szenátor mellett, aki azért támadta a kormányt, mert, szerinte, nem folytattak elégséges politikai Németországgal szemben, hogy a jóvátétel megfizetését kiereszköljék.

"A Ruhr-vidék szabadon maradt részének katonai megszállása stratégiai szükségesség, — mondta a szenátor. — Franciaországának újabb garanciákra és teljesebb biztonságra van szüksége."

RENDŐRSÉG MEGTAGADTA A KIS-ÜST ELKÖZBÁSÁT

SAUGUS, Mass., nov. 10. — A saugusi rendőrség megtagadta ma egy kisüst elkobzását, melyet a rendőrséghez kísért autóbán találtak, minthogy az autó nem volt engedélyszámmal ellátva. Magát az üstöt nem bántották, minthogy a Volstead törvény végrehajtására vonatkozó javaslatot az állam leszavazta.

Rafet baba.

Konstantinápoly új kormányzója.

155 "NEDVES" TAGJA LESZ AZ ÚJ KONGRESSZUSNAK

A "nedves" szavazatok óriási száma nagy elégtételt és örömet keltett a prohibíció ellenes hívek sorában. — A szárazok nem becsülik túl a "nedvesek" győzelmét. — Wayne B. Wheeler, az Anti-Salon League titkárja azon a véleményen van, hogy az amerikai népet a prohibíció helyességébe vetett meggyőződésében nem lehet megrendíteni. — California, Massachusetts és Illinois vezet a nedves államok sorában.

Washingtonban mindinkább kezdik belátni azt, hogy a nedvesek győzelme a választásokon nagy jelentőségű és feltétlenül figyelembe veendő. Most már bizonyos, hogy a kongresszusban megkészenődött a könnyű bor és sör híveinek száma. A jelekből következtetve a következő kongresszusban szótvetésre, esetleg szélhívóváltásra fog rugni az a képviselőnek a száma, akik a Volstead törvény módosítását mellett foglalnak állást. Csakis egy államban, még pedig Ohio-ban beszélhetnek igazán győzelemről a szárazok, amennyiben ebben az államban kimondott "issue" volt a nedves-száraz probléma s a nedves álláspontot szótvető szavazattal győzték le a szárazok. A nedvesek a legszámottevőbb eredményt New York és Pennsylvania államban értek el.

Feltéve, hogy a kongresszus nedves tagjainak száma annyira megerősödött, hogy a Volstead törvény módosítása valószínűsíthető, akkor számolni kell természetesen az az a jövedelemmel is, amelyet a törvény módosítása az országnak jelenthet. Erre egyelőre csak a tulajdonosok vérmes reményeinek gondolnak, de úgy látszik a pénzügyminiszterium is, mert adószájként valószínűsítik az a sör megadóztatása évenként öt-száz millió dollárt jelentene a kormány szempontjából. A pénzügyminiszterium több szakértője azt a kijelentést tette, hogy a könnyű bor és sör megadóztatására egyelőre semmiféle tervben nem dolgoznak, mert nem hiszik, hogy a Volstead törvény módosítása megkeresülne a következő kongresszusban, de arra a legnagyobb készséggel hajlandók, hogy támascsal szolgáljanak.

A prohibíció hívei ugyancsak bizakodva néznek a jövő elé. Azt hangoztatják, hogy a beérkező nedvesek száma megtevésztő adat s hogy a hatvannyolcadik kongresszustól nem szabad várni azt, hogy a Volstead törvényt módosítani fogja. A többi között nyilatkozott ebben az ügyben Wayne B. Wheeler is, az Anti-Salon League general managerje, aki ezt mondotta:

"A prohibíció, a törvény szigorú betartásának több híve mint eddig volt. Rendben vannak a szárazok barátjai, Freighny-sen elvesztette a küzdelmet, de szintúgy elvesztette Pomerene szenátor is, aki viszont a nedvesek barátja volt. Két déli államban határozott győzelmet arattunk s Washington, Minnesota, West Virginia és Michigan államban a nedves hívek száma nem akkora, mint ahogy azt a lesz a legközelebbi szenátusban."

De akármennyire biztatja is saját magát ez a száraz apostol, ez nem változtat azon a tényen, hogy a prohibícióellenesek sorában nagy az öröm és elégtétel az eddig elért eredmények felett. A nedvesek az eredményt, érthető alapon, arra magyarázzák, hogy az amerikai nép már beleunt a Volstead törvénybe s jókora százeleka csakugyan a Volstead törvény módosítását követeli.

A nedvesek Massachusetts, Illinois és California államokban határozott győzelemről számolhatnak be. Hincley, a nedvesek egyik számottevő vezetője azt állítja, hogy szótvető "nedves" kongresszusi képviselők száma. Harminckét nedves képviselő esik New York államban, huszonhét Pennsylvania, öt Connecticutra, öt Louisianára, négy Marylandra és nyolc New Jerseyre.

Washingtonban ismételtén is felmerült a kérdés az elmúlt huszonegy órában, hogy a Volstead törvény módosításában micsoda része lehet a legközelebbi kongresszusnak. Annyi bizonyos, hogy a nedvesek erős győzelme következtében a kongresszus a prohibíció törvény módosítására több érdeklődést és komolyabb figyelmet fog tanúsítani, mint amelyet eddig tanúsított. Valószínű, — s ezt az optimizmus mondják — hogy ez a törvényt előbb-utóbb könnyíteni fogják s a törvény megszüntetésében is esetleg kevesebb szigorral járnak el, mint amilyen eddig jártak el velük szemben.

A kevésbé optimiztikusok, s a prohibíció törvény módosításának elleneséi teljesen más állásponton helyezkednek. Azt mondják, hogy a kongresszus bármilyen módosítást fogadjon is a Volstead-féle prohibíció törvénynek, olyan intézkedést nem tehet, amely beletűt az amerikai alkotmányba.

Annyi bizonyos, hogy a nedvesek és szárazok közötti harc tulajdonképpen most indul meg. Nem lehet rossz néven venni a nedvesek optimizmusát, de meg kell érteni a szárazok ónteltségét is. Elvégre attól félnek, hogy kezdik elveszteni a talajt a lábuk alól.

A republikánusok többsége erősen megcsappant a Házban

WASHINGTON, nov. 10. — William Taylor Page, a képviselőház klörke, most adta ki hivatalos kimutatását a következő kongresszus pártviszonyairól. Ebből a megállapításból kiderül, hogy a hatvannyolcadik Kongresszusban a republikánus párt többsége a Házban mindössze csak tizenhárom lesz, szembeállítva azzal a százzal, amellyel a kormánypárt ebben a Kongresszusban bírt.

William Taylor Page ezt a kimutatást 435 kongresszusi képviselőválasztó kerület eredményeiből állította össze. Egyetlen egy kerületnek az eredménye van csak, amely nem érkezett be. Page szerint nagyon valószínű, hogy ebben a kerületben republikánust fognak megválasztani.

ELTOLJAK A KÖZEL-KELETI KONFERENCIA IDEJÉT

GENF, nov. 10. — A Lausanneban tartandó közelkeleti békekonferenciát november végére halasztották, Bernből érkezett távirati jelentés szerint.

Bizonyos demokrata körökben abban reménykedtek, hogy a választási eredmények majd elkedvetlenítik a republikánus párt vezető embereit. De a demokraták nagyon tévedtek. A republikánus párt vezető embereiben van annyi "fighting spirit", hogy férfiasan és logikusan itéljék meg az eseményeket és az események következményeit s arra az álláspontra helyezkednek, hogy elvégre az amerikai nép úgy döntött, mint ahogy jónak látta s a döntés nem szól kimondottan a republikánus párt ellen.

John T. Adams, a republikánus párt nemzeti bizottságának elnöke nagyon helyesen jegyezte meg, hogy az azonnali levő pártnak mindig számolnia kell bizonyos, — sőt választások idején, mert már ilyen a választások idején. Annyi bizonyos, hogy bármennyire súlyos veszteségek érték is a republikánus pártot, a szenátusban ép úgy, mint a képviselőházban a többséget sikerült biztosítani a részükre s ez megnyugtató a republikánus párt vezetőknek kijelentése szerint.

Adams azon az állásponton is van, hogy a republikánus párt viszonylagos veresége meg fogja erősíteni a párt tagjainak a munkáidvet, az öntudatot s az akaratot abból a szempontból, hogy a következő két esztendőn át teljes lelkiismeretességgel dolgozzanak s hogy az 1924-iki elnökválasztás alkalmával, minden erejükkel azon legyenek, hogy újra a republikánus jelölt megválasztását biztosítsák az elnöki székbe.

A republikánus párt szempontjából az országos választási eredményei sorában az ohioi és pennsylvániai eredmények a legkellemetlenebbek. Fess szenátor megválasztását rendkívül biztos jelenségnek tekintik Washingtonban, mert hiszen Fess programja teljesen fedte az adminisztráció programját, ami annak a jele, hogy Ohio népének totális szálaléka mégis csak helyesli azokat az irányelveket, amelyeket Harding elnök vall és gyakorol. Pennsylvániával kapcsolatban pedig azt hangoztatják washingtoni republikánus körökben, hogy habár bizonyosra lehetett venni a republikánus szavazatok többségét, az a körülmény, hogy a republikánus jelöltre több szavazatot adtak le, mint amennyire számították, nagy örömet keltett a republikánus főhadiszálláson.

A farmerek egy részének körében azonban nem nézik annyira optimisztikus szemmel a választások eredményét, mint bizonyos republikánus körökben. Benjamin C. Marsh, a Farmers National Council managerjének kijelentése szerint nagyon jellemző következtetéseket kell levonni a választások eredményéből.

A farmerek a munkássággal közösen olyan elvekről barcoltak, amelyek alapján újra biztosítani kell a nép hatalmát, — jelentette ki Marsh a többi között. — Az amerikai nép tiltakozott a mai rendszer ellen, helyesen tette s nem hajlandó ezentul eltűnni azt, hogy kapitalista nagyságok áldozata legyen. Az amerikai nép nem tűri el azt, hogy bizonyos politikuskok nevezett nagyfejűek továbbra is játszanak vele.

Amikor republikánus körökben Marsh kijelentéséről hallottak, azt mondták, hogy szavainak agitatori ize van s hogy a választásokat egyáltalában nem ebből a szempontból szabad megítélni, mert hiszen a republikánus pártja igazán nem lehet ráfogni azt, hogy nem a nép pártja.

Érdekes az a visszahatás, amelyet a választások eredménye Angliában keltett. Az angol lapok, londoni jelentés szerint, részletesen és kimerítően foglalkoznak az amerikai választásokkal. A lapok a legkülönbözőbb álláspontot foglalják el. Vannak olyanok, amelyek semmi jelentőséget sem tulajdonítanak a választások eredményének, azt hangoztatva, hogy végül eredményében alig van különbség a demokraták és a republikánusok között. Viszont vannak lapok, amelyek a választások eredményében a Harding adminisztráció elleni tömegtüntetés megnyilvánulását látják.

Országos választásokkal kapcsolatban ritkán irtak az angol lapok annyit, mint ezidőszent. A Times elismeréssel adózik a Harding adminisztrációnak s utal arra a nagyjelentőségű lefegyverzési konferenciára, amely Washingtonban folyt le s amelyért feltétlenül elismerés illeti meg Harding elnököt.

Ezzel szemben a The Chronicle nagyjelentőségűnek minősíti a demokrata párt eredményes barátságát s ha nem is a wilsoni ideológus renaissanceként látja ebben az eredményben, a nevezett lap azt hangoztatja, hogy a demokraták sikeréből arra kell következtetni, hogy az amerikai nép belefáradt a Harding-féle adminisztrációba és a republikánus pártnak ugyszólván korlátlan uralmába.

CSEMPÉSZETT A FŐHERCEGNŐ

BÉCS, nov. 10. — Mária Immaculata, volt főhercegnő, egyikét azoknak a Habsburgoknak, akiket kikergettek Bécsből, tegnap leartóztaták az osztrák fővárosban. A rendőrség megállapította, hogy Mária Immaculata belepöccsött a városba, annak egy obskurus kerületében lakást vett s a hercegi palotából nagy értékű tárgyakat ki akart az országból csempészni. Tárgyakat, amelyek ma az ország tulajdonát képezik. A tárgyak között különböző műkincsek voltak. A volt főhercegnőn volt tartóztaták le, mikor vonatra akart szállni, hogy külföldre távozzék.

Az Abeiter Zeitung szerint Frigyes főherceg a napokban a bécsi Magyar Házból harminchárom ezer dollár értékű műtárgyat és pénzt csempészett ki és később átvitt a határon.

Ezt az értesítést eddig hivatalosan nem erősítették meg.

A jóvátétel rejtelméi

Hogyan fizethetnek a németek a rajnai megszállásért

WASHINGTON, nov. 10. — A megoldhatatlan bonyolultságú jóvátételi kérdések egy kiáltó példája az az összeg, amelyet az Egyesült Államok követel Németországtól a Rajna-menti katonai megszállás költségeinek fedezésére.

A szövetségesek, amint már tegnap jelentették az amerikai követelést a magukéval egyenlőnek ismerték el. Az Egyesült Államok német jóvátételi számlájának behajtását azonban annyira mély sötéttség burkolja körül, mint a szövetségesek számláit.

A szövetségesek követeli így, a mikor ebben az ügyben felkeresték Hughes külügyminisztert, azt javasolták, hogy a bonyolított tárgy tisztázására küldjenek ki gazdasági szakértőket.

Az antant szempontjából a kérdés bonyolultságát még csak fokozza az, hogy az antantban szövetséges államok Németországtól már eddig is igen jelentékeny értékben kaptak árucikkeket, állatokat, szent, építési anyagokat — készpénzfizetés helyett — a rajnai megszállás költségei fejében. Ezeket a szállítmányokat a szövetségesek tüstént felhasználhatták az Egyesült Államok kormányja azonban, ahogy Európában hiszik, egyáltalán nem tartja kívánatosnak az ilyen természetbeni szolgáltatásokat. Az egyetlen lehetséges megoldás az volna, hogy az Amerikának szánt német árucikkeket Európában adnák el, de ott viszont aligha lehetne érték megfelelő árat kapni.

Amennyire tudni lehet, Hughes külügyminiszter még eddig semmiféle formában sem jelezte, hogy milyen lesz Amerika válasza a szövetségesek javaslatára.

ÚJRA EMELKEDIK A VAGYONOSODÁS

Negyven centtel több esik minden lakosra

WASHINGTON, nov. 10. Az Egyesült Államokban élők átlagos gazdasága 40 centtel szaporodott októberben.

November 1-én a forgó pénzből \$41.44 esett minden egyes lakosra, míg okt. 1-én csak \$41.04 volt ez az összeg. November 1-én a forgalomban lévő pénz \$4,570,280,827 volt.

AZ ÚJ APOSTOLI KÖVET MEGÉRKEZÉSE KINBA

HONG KONG, nov. 10. — Magr. Celso Constantini r. kath. apostoli delegátus Kínában, megérkezett Olaszországból s egyelőre itt fog állomásozni.

A hátralékosok

rendezték minél előbb az előfizetéseiket, ha pontosan meg akarják kapni a Szabadság 1923-ik esztendőre szóló pompás naptárát és küldjenek be minél hamarabb

25 centet csomagolási és szállítási költségekre. A ragyogó színekben nyomtatott, mestermunka számba menő naptár ugyan csak azon előfizetőinknek küldjük meg, akik

25 centet beküldenek a postaköltségre és az előfizetésük rendezve van. A Naptárunk karácsony előtt készen lesz, tessék hát ismét a 25 cent beküldésével a hátralékosok

25 centet beküldenek a postaköltségre és az előfizetésük rendezve van. A Naptárunk karácsony előtt készen lesz, tessék hát ismét a 25 cent beküldésével a hátralékosok

a hátralékosok

